

15. Интернационални бијенале архитектуре (15. Mostra Internazionale di Architettura)

28. мај – 27. новембар 2016. год. Венеција

Плакат бијенала

15. бијенале архитектуре у Венецији, под називом *Извештавање са фронта* (*Reporting from the Front*), по теми и ставу кустоса, чилеанског архитекта Алејандра Аравена (Alejandro Aravena, 1967-), представља контрапункт досадашњим бијеналима. Насупрот последњем 14. бијеналу са темом *Фундаменти* (*Fundamentals*), према идеји архитекта Рема Колхаса (Rem Koolhaas, 1944-), и са изложбом која је у суштини била репрезентативна плејада модерног стваралаштва, овогодишње бијенале презентује и афирмише практичну интелигентну архитектуру која би требало да дâ одговоре на дубоку кризу и недоумице нашег савременог друштва. Архитект Аравена, који је велики део досадашње каријере посветио решавању стамбених проблема и то путем радикалног преиспитивања модела социјалног становања нудећи решења која су му донела бројна признања и престижну Прицкерову награду, тему је поставио са циљем да се архитектура и архитекти

суоче са реалношћу, да се подстакну на решавање неких од најважнијих глобалних и егзистенцијалних питања у архитектури.

Аравена архитектуру види као оружје у рату који човек води суочен са бројним тешкоћама данашњице (економске кризе, избеглице, ратови, природне катастрофе, сиромаштво), те у том смислу наглашава да „... постоје битке које морају бити добијене и границе које би требало прећи како би се живот и његов квалитет у изграђеним срединама поправио“, што се може остварити учењем из архитектуре која је интелигентним или интуитивним решењем у стању да избегне *status quo*, грешке и промашаје. „Желели бисмо да представимо случајеве који, упркос тешкоћама, резигнацији и горчини, нешто предлажу и чине. Желели бисмо да покажемо да у вечној дебати о квалитету изграђеног окружења, постоји не само потреба, већ и простор за акцију.“ Другим речима, Аравена верује у виталност архитектуре, њену суштински позитивистичку улогу као и неопходност ангажованог приступа у пројектовању и грађењу. Дизајн целокупне манифестације усклађен је са оваквим ставовима. Нарочито је знаковит и енигматичан плакат бијенала на коме босонога жена (кроз историју, архитектура је увек приказивана као жена) стоји на највишој пречки мердевина у стању напетости и ишчекивања и посматра пуст и неомеђен простор, симболички указујући на свет у коме живимо, свет рата, сиромаштва, катастрофа, избеглица, руинираних предела, лоших концепата, никад довршених мегаломанских пројеката, свет окован глобалном стратегијом, политиком интереса и профита, свет у коме су узвишеност, саосећање, етика и морал тек речи на папиру. У таквом свету жена, односно архитектура, ипак енергично тражи, посматра и делује, убеђена да је решење ту негде, у нама и нашој интелигенцији.

На простору Ђардина (Giardini) и Арсенала (Arsenale), као и широм Венеције, заступљени су бројни излагачи - на централној поставци 88 појединаца из 37 земаља, а своје националне селекције пријавило је 63 земље. Интернационални жири Бијенала у саставу: Хасим Саркис (Hasim Sarkis, Либан), председник, Серђо Фајаро (Sergio

Шпански павиљон *Unfinished*, аутори: Iñaki Carnicero и Carlos Quintáns, награда: Златни лав за најбољи национални павиљон

Fajardo, Колумбија), Мариса Мореира Салес, (Marisa Moreira Salles, Бразил) и Карен Стеин (Karenn Stein, САД), доделио је награде у различитим категоријама. Све награде одражавају доследну нит размишљања жирија, који између бројних радова издваја оне који на најбољи начин подржавају основни концепт бијенала. Најатрактивнија награда, Златни лав за национални павиљон, додељена је Шпанији за поставку *Незавршено (Unfinished)*, и то за концизно креирану селекцију младих архитеката који су се, ступајући на архитектонску сцену, суочили са великом грађевинском кризом и претходно започетим грандиозним пројектима, а што су решили креативно, посвећено и превазилазећи материјална ограничења. Награда за најбољег учесника отишла је у руке тиму архитеката из Парагваја Gabinete de Arquitectura, за монументалну конструкцију - улаз у централни павиљон, којом су архитекти желели да прикажу начине како се могу користити основни и доступни ресурси, цигла и неквалификовани рад, као и какве резултате и варијетете може да оствари такав склоп. Похвале бијенала су отишле Јапанцима, чија презентација обилује изузетно прецизно и занатски перфектно урађеним макетама и Перуанцима у чијој поставци доминирају ликовност и концепт. Жири је, образлажући награду Јапанском павиљону, нарочито

поцртао „... лирски интонирану поставку алтернативних склопова колективног становања у густом урбаном окружењу“, док је Перуански павиљон награђен „... због довођења архитектуре у удаљене делове света (Амазонију) као и истицања учења, односно образовања као важног сегмента очувања културе те регије“. Као најперспективнији млади архитект, Сребрног лава је добио нигеријски пројектант Кунле Адејеми (Kunlé Adeyemi) чији рад - плутајућа школа (конструкција сачињена од дрвета из Нигерије) постављена да плута у мору на крају поставке у Арсеналима, представља само оваплоћење идеје о важности едукације и препознавања локалних особености (у форми и материјалу) као средстава разноликости и идентитета. Похвалу за учешће је добила и Марија Ђузепина Грасо Канизо (Maria Guiseppina Grasso Cannizzo) из Италије за своју архитектуру која показује доследност, свежину и оригиналност, а Златног лава за животно дело, на предлог Аравене, добио је бразилски архитект Пауло Мендес да Роша (Pauloo Mendes da Rocha), чије је стваралаштво препознато као свевремено, будући да његови радови одолевају провери времена, како стилски тако и физички.

Настављујући добру праксу започету 2008. год., да се путем конкурса бирају радови за наше представљање на

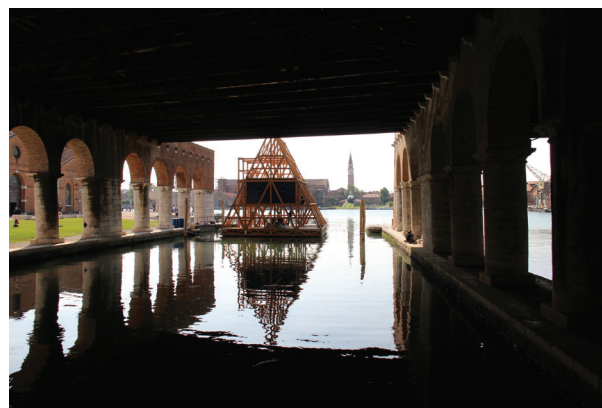
Национални павиљон Парагваја, аутори: Gabinete de Arquitectura (Solano Benítez, Gloria Cabral и Solanito Benítez), награда: Златни лав за најбољег учесника (лево)

Национални павиљон Јапана *En: Art of Nexus*, аутори: Yoshiyuki Yamana, Посебна похвала (средина)

Национални павиљон Нигерије: *Makoko Floating School*, аутори: Kunlé Adeyemi, NLÉ Architects, награда: Сребрни лав (десно)

Бијеналу, у павиљону Србије ове године је конструисан рад под називом *Heroik: Free Shipping*, младих архитеката Стефана Васића, Ане Шулкић и Игора Сјеверца. Аутори су проговорили о теми која дотиче и веома боли младе школоване стручњаке из Србије, за које нема посла нити одговарајућег амбијента који би им обезбедио да се професионално искажу. Њихова реч или утицај готово да су непостојећи, као траг који брод оставља у плаветнилу океана. Визуелно, идеја је исказана трупом брода интензивно плаве боје који на први поглед делује импозантно и упечатљиво будући да се простире целом површином павиљона. Међутим, презентација не делује заокружено нити целовито, недостаје јој неки вид интерактивности, појашњења идеје, да би се замислио боље разумела као и да би се посетиоци који у павиљон уђу, привучени плаветнилом и дизајном, у њему неко време и задржали.

Посебна тема бијенала у Венецији су поставке у павиљонима које су већином дизајниране изузетно комуникативно и естетично, понекад реторично, наративно или пак минималистички. Такође се запажа тенденција ка изразитој мултидисциплинарности, укључивању видео радова, звукова и интерактивности, чиме се остварује непосреднија комуникација између презентованог и посетиоца који се на тај начин активно укључује у изложени концепт. Рекламни материјали који прате ову престижну манифестацију – публикације, каталози, флајери, плакати, беџеви, торбе, показују завидну дизајнерску маштовитост, довитљивост и умеће. У сваком павиљону се нуде материјали о концепту поставке, а неретко су доступни и каталози или књиге атрактивног изгледа и иновативних дизајнерских решења. То је драгоцен материјал, јер тек када се слегну утисци, и кроз темељнији преглед публикација, може да се сагледа сво богатство понуђених интерпретација главне теме манифестације, и тако се открива бујна, растућа и непресушна слојевитост тумачења архитектуре.

Maria Guiseppeina Grasso Cannizzo, *Onore perduto*, Посебна похвала за учешће

Национални павиљон Перуа: *Our Amazon Frontline*, аутори: Sandra Barclay и Jean Pierre Crousse (Barclay & Crousse), Посебна похвала

Генерални утисак који оставља овогодишње бијенале је окренутост ка реалном, практичном, отржењујућем, у суштини позитивистичком ставу и враћање на есенцијалну улогу архитектуре, њену способност да на креативан и интелигентан начин пронађе форме, материјале, решења за изазовне и кризне ситуације са којима се суочава човечанство. Интелигентно постављена тема *Извештавање са фронта* одражава храбара бескомпромисан став архитекта Алехандра Аравене и резултирала је одговорима који указују да архитектура садржи непресушну виталност коју је потребно непрестано откривати и истраживати.

Дијана Милашиновић Марић
Фотографије: Игор Марић

Српски павиљон: *Heroik: Free Shipping*
Комесар: Иван Рашковић
Ауторски тим: Стефан Васић, Ана Шулкић и Игор Сјеверца
Уметнички савет: Љиљана Милетић Абрамовић, Игор Марић, Мирослава Петровић-Балубић, Радивоје Динуловић, Милан Ђурић, Владимир Миленковић, Борислав Петровић